

การศึกษาคำพิงพอใจในงาน
ของอาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาค

นางปิยรัตน์ จิตรภักดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

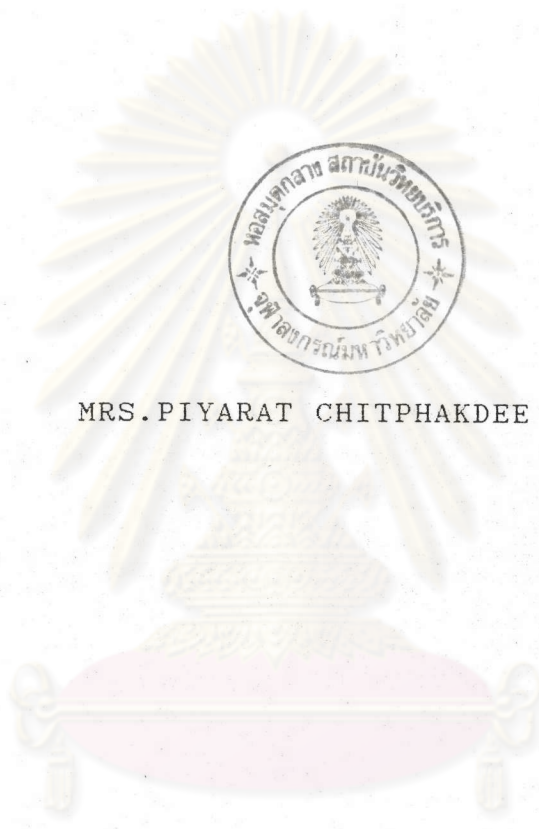
พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-515-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019231 11๗๕๐๑๑๘๑

THE STUDY OF REGIONAL COLLEGE OF PUBLIC HEALTH
INSTRUCTORS' JOB SATISFACTION

MRS.PIYARAT CHITPHAKDEE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science.

Department of Preventive and Social Medicine

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-515-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาคความพึงพอใจในงานของอาจารย์ในวิทยาลัย
โดย	การสาธารณสุขภาค
ภาควิชา	นางปิยรัตน์ จิตรภักดี
อาจารย์ที่ปรึกษา	เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์นายแพทย์องอาจ วิบุตศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์มณี เศรษฐบุตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ไพบูลย์ โล่ห์สุนทร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์องอาจ วิบุตศิริ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์มณี เศรษฐบุตร)

..... กรรมการ
(นายแพทย์วินิจ อิศรางกูร ณ อยุธยา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ปิยรัตน์ จิตรภักดี : การศึกษาความพึงพอใจในงานของอาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาค
(THE STUDY OF REGIONAL COLLEGE OF PUBLIC HEALTH INSTRUCTORS' JOB
SATISFACTION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.นพ.องอาจ วิบุรศศิริ, 154 หน้า.
ISBN 974-582-515-8

ความพึงพอใจในงานนับเป็นความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของงาน ตลอดจน
รักษาไว้ซึ่งทรัพยากรบุคคล วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้คือ เพื่อศึกษาความพึงพอใจในงานของ
อาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคโดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามชนิดที่ผู้ตอบตอบด้วยตนเอง
ซึ่งผ่านการทดสอบแล้วจำนวนทั้งสิ้น 149 ฉบับไปยังอาจารย์ทั้ง 4 ภาคและได้รับกลับคืนมาจำนวน 137
ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.95 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

จากการศึกษาพบว่าวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคทั้ง 4 แห่งมีอาจารย์ทั้งสิ้น 137 คนเป็นเพศหญิง
จำนวน 91 คน(ร้อยละ 66.4) เพศชายมีจำนวน 46 คน(ร้อยละ 33.6) อาจารย์ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง
31-40 ปีจำนวน 59 คน(ร้อยละ 43.1) สถานภาพสมรสส่วนใหญ่สมรสแล้วจำนวน 90 คน(ร้อยละ 65.7)
วุฒิการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ คือ ปริญญาตรีจำนวน 97 คน(ร้อยละ 70.8) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่
ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 44 คน(ร้อยละ 32.1)

สำหรับความพึงพอใจในงานของอาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาค พบว่า อาจารย์ระบุว่า
ความพึงพอใจในงานมาก 45 คน(ร้อยละ 32.8) พึ่งพอใจระดับกลาง 76 คน(ร้อยละ 55.5) และ
ไม่พึงพอใจในงาน 16 คน(ร้อยละ 11.7) สถานภาพการทำงานในอนาคต อาจารย์ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงาน
ต่อไป 70 คน(ร้อยละ 51.1) จะย้ายหรือลาออกจากราชการ 54 คน(ร้อยละ 39.4) และไม่ตอบ 13
คน(ร้อยละ 9.5)

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดความพึงพอใจในกิจกรรมของ 11 กลุ่มปัจจัย พบว่า มีถึง 25
กิจกรรม ซึ่งอาจารย์กว่าร้อยละ 50 ระบุว่าพอใจมาก(คะแนน 4-5)และเกือบทุกคนระบุว่า จะปฏิบัติงาน
ต่อไปมีเพียง 3 กิจกรรมซึ่งอาจารย์กว่าร้อยละ 50 กล่าวว่าไม่พอใจมาก(คะแนน 1-2)ซึ่งได้แก่
โสตทัศนูปกรณ์ไม่ดี มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ห้องสมุดสภาพไม่เหมาะสมและส่วนใหญ่ระบุว่า จะย้ายหรือลาออก

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลกระทบต่อการคงอยู่ การย้ายหรือลาออก
พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ($P < 0.001$) โดยผู้ไม่พอใจร้อยละ 92.9 จะย้ายหรือลาออก ส่วนปัจจัยอื่นๆ ซึ่ง
สัมพันธ์กับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด($P < 0.05$), ตำแหน่งบริหาร
($P < 0.05$), และความแตกต่างในสังกัดตามภูมิภาค($P < 0.05$) โดยภาคใต้จะย้ายหรือลาออกมากที่สุด

ภาควิชา.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม.....

C445326 : MAJOR COMMUNITY MEDICINE
KEY WORD: : JOB SATISFACTION / REGIONAL COLLEGE OF PUBLIC HEALTH

PIYARAT CHITPHAKDEE : THE STUDY OF REGIONAL COLLEGE OF PUBLIC HEALTH

INSTRUCTORS' JOB SATISFACTION. THESIS ADVISOR :

ASSO PROF. ONG-ARJ VIPUTSIRI, Ph.D. 154 pp. ISBN 974-582-515-8

Job satisfaction is a crucial aspect in increasing efficiency and quality of the work, including in retaining human resources. The objective of this research is studying the Regional College of Public Health instructors' job satisfaction. The 149 self-administered questionnaires were sent to all of the instructors in the colleges. The responded rate is 137 (91.95%).

It was founded that there are 137 instructors of these colleges; female are 91(66.4%), male are 46(3.1%). The group of 31-40 years old are the majority 59(43.1%). Most of their marital status were married 90(65.7%), and their highest education were bachelor degree 97(70.8%), and the major period of working is not more than 5 years 44(32.1%). The instructors indicated that much satisfy 45 (32.8%), moderate satisfy 76(55.5%), unsatisfy 16(26.2%). For the status of work in the future, they would continue working 70(51.1%), move or resign from government 54(39.4%) and were not answer 13 (9.5%) .

From the analysis of satisfaction on the 11 groups specified activities, there are 25 activities which instructors more than 50% indicated that they much satisfy(score 4-5) and most of them indicated that they would continue working. There are three activities that more than 50% of them indicated that much unsatisfy(score 1-2) such as bad media, separation of groups and the unsuitable library. And most of them indicated that would move or resign from government.

The test of relationships between job satisfaction and the impact of work status is statistically significant($P < 0.001$). Furthermore, the most of those who unsatisfy 92.9% would move or resign. The other factors that should statistically significant with job satisfaction were the highest education($P < 0.05$), the situation of work($P < 0.05$) and regions of college ($P < 0.05$), the south move or resign .

ภาควิชา.....

สาขาวิชา.....

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณา
ให้คำแนะนำและช่วยเหลือจากหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
รองศาสตราจารย์นายแพทย์อ่องอาจ วิบุณศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้
ความเอาใจใส่ให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์มุนี เศรษฐบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ให้คำแนะนำ
ในการวิจัย ขอขอบพระคุณนายแพทย์วินิจ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการ
กองฝึกอบรม กระทรวงสาธารณสุข ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ ที่ให้คำปรึกษา
เกี่ยวกับสถิติการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ที่คอยเป็นกำลังใจแก่
ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณวรศักดิ์ จิตรภักดี ที่คอยให้การสนับสนุนและ
ช่วยเหลือในการศึกษา รวมทั้งการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย ขอขอบคุณทุกท่าน
ที่ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยซึ่งไม่สามารถกล่าวนามทั้งหมดในที่นี้ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
- ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
- คำถามของการวิจัย	4
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
- สมมุติฐาน	5
- ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
- ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	7
- ความพึงพอใจกับการปฏิบัติงาน	9
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพอใจในงาน	15
- ทฤษฎีการสร้างเสริมความพึงพอใจในการทำงาน	16
- ทฤษฎีหลักของการจูงใจ	18
- ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์	18
- ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ชเบอร์ก	21
- ทฤษฎีการจูงใจของเดวิด แมคเคลนแลนด์	24
- ทฤษฎีการจูงใจของ E R G	25
- ทฤษฎีการคาดหวังของวูร์ม	27
- ทฤษฎี X และ ทฤษฎี Y ของดากลาส แม็กเกรกเกอร์ .	28
- ประเภทของการจูงใจ	29
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพอใจในงาน	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
- รูปแบบการวิจัย	35
- ระเบียบวิธีวิจัย	35
- ประชากรและตัวอย่าง	35
- หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก	35
- เทคนิคในการสุ่มตัวอย่าง	35
- ตัวแปรในการวิจัย	36
- คำนิยามเชิงปฏิบัติ	36
- เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปร	38
- การรวบรวมข้อมูล	40
- สถิติที่ใช้ทดสอบ	42
- ปัญหาทางจริยธรรม	43
- ข้อจำกัดและอุปสรรคในการวิจัย	44
- ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	44
บทที่ 4 ผลการวิจัย	45
- ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของอาจารย์	46
- ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของอาจารย์.....	71
- ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน และข้อมูลลักษณะทั่วไปของอาจารย์	83
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของอาจารย์	112
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย	126

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 สรุปลวิจัยและข้อเสนอแนะ	130
- ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	133
รายการอ้างอิง	135
ภาคผนวก ก	140
ภาคผนวก ข	153
ประวัติผู้เขียน	154

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามวิทยาลัย การสาธารณสุขสภาก่อตั้ง 46	46
2. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ในวิทยาลัยฯที่เพศแตกต่างกัน จำแนกตามภาค 47	47
3. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ในวิทยาลัยฯที่สถานภาพสมรส แตกต่างกัน จำแนกตามภาค 48	48
4. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามกลุ่มอายุ จำแนกตามภาค 50	50
5. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามอาชีพของคู่สมรส จำแนกตามภาค 51	51
6. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามรายได้ของคู่สมรส จำแนกตามภาค 52	52
7. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามจำนวนบุตร จำแนกตามภาค 54	54
8. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามวุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด จำแนกตามภาค 55	55
9. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามวุฒิการศึกษาเมื่อเริ่มปฏิบัติงาน จำแนกตามภาค 57	57
10. แสดงจำนวนและร้อยละตามตำแหน่งของอาจารย์ จำแนกตามภาค 59	59
11. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามระดับเงินเดือน จำแนกตามภาค 61	61
12. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามรายได้พิเศษ จำแนกตามภาค 62	62
13. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว จำแนกตามภาค 63	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน จำแนกตามภาค	65
15. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามจำนวนชั่วโมงที่สอน ในภาควิชาใน 1 สัปดาห์จำแนกตามภาค	67
16. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามจำนวนชั่วโมงที่สอน ภาควิชาอื่นใน 1 สัปดาห์จำแนกตามรายภาค	68
17. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามภูมิลำเนาเดิม จำแนกตามรายภาค	69
18. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามความพึงพอใจในงาน โดยรวม จำแนกตามภาค	70
19. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามแผนการในอนาคต จำแนกตามภาค	71
20. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามเหตุผลในการย้ายออก	73
21. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ตามเหตุผลในการลาออก	74
22. กิจกรรมของงานที่อาจารย์มีความพึงพอใจ	77
23. กิจกรรมของงานที่อาจารย์ไม่มีความพึงพอใจ	82
24. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ แผนการในอนาคต	84
25. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับเพศ.	85
26. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับอายุ.	86
27. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ สถานภาพสมรส	87
28. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ อาชีพของคู่สมรส	89
29. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ จำนวนบุตร	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด	92
31. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ วุฒิการศึกษาเมื่อเริ่มปฏิบัติงาน	94
32. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ ตำแหน่งของอาจารย์	95
33. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ ระดับเงินเดือนของอาจารย์	96
34. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ รายได้พิเศษของอาจารย์	98
35. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ รายได้ของคู่สมรส	99
36. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว	100
37. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยฯ	101
38. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ จำนวนชั่วโมงสอนในภาควิชาต่อ 1 สัปดาห์	103
39. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ จำนวนชั่วโมงสอนภาควิชาอื่นต่อ 1 สัปดาห์	104
40. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคที่สังกัด	106
41. แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ ภูมิลาเนาเดิมของอาจารย์	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
42. สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับ ข้อมูลลักษณะทั่วไปของอาจารย์	109
43. แสดงจำนวนและร้อยละของอาจารย์ 4 วิทยาลัยที่มีความพึงพอใจ และสถานภาพการทำงานในขนาดแตกต่างกัน	110
44. แสดงปัญหาสำคัญของอาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก	113
45. แสดงสิ่งที่อาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคเหนือเห็นว่า สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน	115
46. แสดงปัญหาสำคัญของอาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น	117
47. แสดงสิ่งที่อาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่าสมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน	119
48. แสดงปัญหาสำคัญของอาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคกลาง จังหวัดชลบุรี	121
49. แสดงสิ่งที่อาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคกลางเห็นว่า สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน	123
50. แสดงปัญหาสำคัญของอาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้ จังหวัดยะลา	124
51. แสดงสิ่งที่อาจารย์ในวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้เห็นว่า สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน	125

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.	
1.1 ความพึงพอใจในงานกับการปฏิบัติงาน	10
1.2 แนวคิดของเฮิร์ชเบิร์ก	12
1.3 แนวคิดของพอร์เตอร์และลอว์เลอร์	12
1.4 ลำดับชั้นของความต้องการ	19
1.5 แนวคิดในเรื่องความพึงพอใจในการทำงาน	23
1.6 ความแตกต่างของความพึงพอใจและการจูงใจ	23
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย	34

ศูนย์วิทยพัทยาการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย